

**ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA
FAKULTA PRÁVNICKÁ**

POSUDEK VEDOUCÍHO DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno vedoucího práce:	PhDr. Mgr. Pavel Seknička, Ph.D.
Jméno diplomanta/diplomantky:	Mgr. Josef Škopek
Téma práce:	Politický cyklus, teorém středního/středového voliče, racionální ignorance voliče z hlediska teorie veřejné volby
Rozsah práce:	69 str.
Datum odevzdání práce:	

1. Aktuálnost (novost) tématu

Diplomová práce (dále jen DP) je napsána na téma nadmíru aktuální, jelikož nyní vláda hledá řešení jak snížit schodek státního rozpočtu a vysoké tempo zadlužování České republiky. Tyto problémy souvisí s fiskální i veřejnou politikou. Do centra zájmu se tak dostává vztah mezi ekonomikou (trhem) a politikou, vztah mezi politickým a hospodářským cyklem a další aktuální problémy. Pro řešení uvedených problémů je možné využít jako jeden z možných ideových konceptů teorii veřejné volby, zejména ekonomickou analýzu politiky.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Diplomantem zvolené téma je mezioborové, tj. prostupuje více obory, souvisí především s ekonomikou, politologií, právem, sociologií atd. Cílem práce je: „... poukázat na skutečnost, že teorie a škola veřejné volby má široké uplatnění či aplikovatelnost ve všech demokratických společenských rádech. ... Je zřejmé, že řada politiků, pokud uvykne moci, tak se jí nechce vzdávat, příkladem jsou diktátorské režimy. A teorie veřejné volby má pro tyto politiky vysvětlení, například v podobě jejich neustálého oklamávání voličů ...“ (str. 2 DP)

3. Formální a systematické členění práce

DP je logicky členěna na *úvod*, *dvě části* teoretickou, která obsahuje čtyři kapitoly a praktickou, která obsahuje případovou studii a *závěr*. Součástí DP je i strukturovaný seznam použité literatury, jeho rozsah odpovídá druhu kvalifikační práce. Použité zdroje jsou v DP řádně citovány a je využit i poznámkový aparát. DP obsahuje i obrázky a grafy, je přehledná a srozumitelná.

4. Vyjádření k práci

„*Úvod*“ obsahuje především cíl práce, komentář k její struktuře, jakož i metody použité autorem při zpracování DP.

První kapitola „*Teorie veřejné volby jako ideový rámec*“ je zaměřena na teorii a školu veřejné volby jako ideový rámec pro řešení konkrétních politických a společenských problémů. Do centra zájmu se dostává metodologický individualismus a role jednotlivce v politice. Diplomant věnuje pozornost i mezinárodnímu kontextu, kontrastu mezi trhem a politikou, ale i stručné kritice východisek školy veřejné volby.

Druhá kapitola „*Politický cyklus*“ je orientována na definici, fáze a vybrané modely politického cyklu. Problematika politického cyklu souvisí i s fiskální a veřejnou politikou. Pozornost je autorem DP věnována i tzv. fiskální iluzi a skrytému zdanění. Dále se diplomant věnuje i problematice byrokracie, tj. konkrétně státní správě v zasetí enumerativnosti veřejnoprávních protenzí.

Třetí kapitola „*Teorém středního/středového voliče*“ je zaměřena na koncept středového/středního voliče ve většinovém volebním systému v demokratických zemích, kde často vzniká ze strany voličů přehnaná očekávání vůči nové vládě; druhým způsobem je poměrný volební systém. V každém z uvedených systémů se řeší problém středovým/středním voličem pracuje efektivně.

Čtvrtá kapitola „*Efekt racionální ignorance*“ se zabývá otázkou jednání občanů, voličů v podmínkách, kdy na základě svého ústavně zaručeného volebního práva, jejich jediný hlas nemůže změnit výsledek voleb. Volič zvažuje vynaložené úsilí, tj. dostatečnou motivaci či stimulaci pro dostavení se k volbám, která není dostatečná, z čehož plyne jeho pasivita, tj. ignorance. Efekt racionální ignorance ovlivňuje chování jak voličů, tak politiků. Dochází mnohdy k situaci, v které politici ovlivňují voliče a využívají k tomu i rozsáhlou propagandu a politický marketing, maximálně přizpůsobují své chování předvolební situaci, tj. předvolebním náladám voličů. V době předvolební je s uvedenou strategií politiků je spjat i naivní populismus. Výsledkem je klamání voličů, které se projeví až po volbách „vystřízlivěním voličů“ v průběhu politického cyklu. Velký vliv po volbách mají na politiku politických subjektů zájmové a lobbistické skupiny, které často ovlivňují dotace a alokaci zdrojů ve svůj prospěch. Jistou bariérou může být vyšší informovanost voličů a celkově větší míra otevřenosti politiky.

Pátá kapitola „*Případová studie – důchodová reforma*“ je orientována jak na koncept stávajícího důchodového systému, včetně klíčových principů, tak i na zmapování možností, jak důchodovou reformu zaměřit, viz stručné zhodnocení výsledků důchodových komisí a poradních skupin, které v ČR působily v minulosti. Autor se zabývá také nutností změny důchodového systému formou důchodové reformy. Větší pozornost, dle mého názoru, měla být věnována otázce, zda veřejnost (odborná i laická) je na důchodovou reformu dostatečně připravena – tj. diskurs odborný, politický a veřejný o možnostech uspořádání důchodového systému proběhl v dostatečném rozsahu i čase, jestli komunikace vlády s veřejností je dostatečná a srozumitelná apod. Dále by měla být nastíněna nutnost sepětí důchodové reformy s daňovou reformou, změnami ve zdravotní péči a sociálním systému.

„*Závěr*“ DP je zaměřen na konkrétní závěry ke kterým autor DP samostatně dospěl, akcent je položen na odpovědnost politiků, transparentnost politických subjektů včetně jejich rozhodování. Autor také zdůrazňuje své přesvědčení o nadměrné velikosti státu, jako prostředku přerozdělování prostředků. Autorem však nejsou analyzovány hlubší faktory, které se zkoumanou problematikou souvisí tj. otázka distributivní spravedlnosti, férovost politiků ve vztahu k rovnosti a zásluhovému (poměrovému) přístupu v rozdělování i míra kulturně-etické odpovědnosti a její vztak k právní odpovědnosti politiků.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíle DP byly naplněny.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	DP byla zpracována diplomantem samostatně. Práce prošla kontrolou plagiátorství, míra shody je malá (do 2 %). Všechny zdroje jsou řádně citovány.
Logická stavba práce	Práce má logickou strukturu, zahrnuje úvod, pět kapitol a závěr. Je členěna na teoretickou a praktickou část.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Autor DP využívá různé zdroje: odbornou literaturu, internetové zdroje, právní prameny. Diplomant použité zdroje cituje a také používá poznámkový aparát.

Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Použitá analýza je komplexní a její hloubka odpovídá typu kvalifikační práce.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Formální zpracování práce odpovídá standardům na zpracování DP, diplomant využil obrázky a grafy a tím zvýšil srozumitelnost práce.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková a stylistická úroveň práce je velmi dobrá.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Přes drobné připomínky celkově hodnotím práci jako velmi zdařilou a doporučuji práci k obhajobě.
Navržený klasifikační stupeň	Výborně až velmi dobře

Otázky k ústní obhajobě:

1. Jak ovlivňuje „efekt racionální ignorance“ chování politiků, kteří usilují o znovuzvolení?
2. Problematice zájmových skupin se v rámci teorie veřejné volby věnoval Mancur Olson (1932-1998), k jakým závěrům dospěl v tzv. analýze kolektivní volby?
3. Problematika zájmových skupin v politice souvisí s lobbíngem; jaké nebezpečí souvisí s lobbíngem bez pravidel, bez regulace, např. v České republice.

V Praze dne 28. 04. 2023

vedoucí diplomové práce